

Zanni's in het circus

'Twintig jaar hebben wij om erkenning gestreden, en altijd verloren, nu hebben we één slag thuis gehaald', zegt Johny Ronaldo.

Tuur Devens in gesprek met een cultureel ambassadeur.

Van Volkstheater Vandenberghé tot Circus Ronaldo

Twee mannen in de piste, zonder clownspaken, zonder schmink. Met hun sjofele houding, kleding, gesticulatie verwijzen ze overduidelijk naar de archetypen van de witte, betweterige en arrogante clown en van de sympathieke, domme August-figuur die het in zijn bescheidenheid zal halen van de arrogantie van de macht. Het is een klassiek duo: de ene geeft aan, de andere scoort. De fiere figuur met de borst vooruit beweert een artiest te zijn. Hij voert een kunstje met borden op. Hij speldt zich een medaille op en kijkt met *dédain* naar zijn partner. 'Artiest', articuleert de brede clowneske mond van deze melancholische figuur. Hij kronkelt schuin om zijn lichaamsas en wijst naar zichzelf. Hij wil geen artiest zijn, zoals de ander, hij *is* het. Hij zet een bord op zijn rechterelleboog, dan een op zijn linker. Vliegenvlug wisselt hij ze van plaats en vangt ze op. Hij haalt een grote medaille onder zijn loshangend hemd vandaan. Het duel zet zich verder in allerlei variaties. Allicht haalt de melancholische underdog het, dat stond al van bij het begin vast, hij heeft de sympathie van het publiek. Artiest willen zijn en artiest zijn, waardering en erkenning krijgen. De act is Circus Ronaldo in een notendop.

'Twintig jaar hebben wij om erkenning gestreden, en altijd verloren, nu hebben we één slag thuis gehaald', zegt Johny Ronaldo. Hij doelt daarmee op het Cultureel Ambassadeurschap van Vlaanderen.

Vorig voorjaar keek cultureel Vlaanderen even vreemd op. De namen van de culturele ambassadeurs werden bekend gemaakt. Bekende artiesten, muziekgezelschappen, theaters, en – tiens – ook een circus. Een onverwachte en vreemde keuze in de ogen van de pers en

duus haalde dat circus de voorpagina's en de tv-journaals. Circus Ronaldo was ineens bekend in de theaterkringen en bij het grote publiek. En daarmee legde het met zijn ambassadeurschap een omgekeerde weg af: meestal worden reeds bekende artiesten cultureel ambassadeur om door hun bekendheid ook Vlaanderen in het buitenland te promoten. Hun bekendheid wordt bekroond met deze eretitel. Nu kreeg een in Vlaamse culturele kringen onbekende groep een kroontje en werd daardoor plotseling bekend. Het theaterwereldje keek eerst sceptisch, maar ging dan toch eens kijken naar een voorstelling in de tent, en kwam enthousiast buiten.

Johny Ronaldo: 'Tot drie, vier jaar geleden waren wij tamelijk onbekend. Onze standplaats is in Muizen bij Mechelen, en vandaar toerden wij wel rond in Vlaanderen. Het was zwaar omdat wij onze inkomsten alleen maar hadden uit vrije ticketverkoop. Nu staan we vooral op festivals en bij evenementen, zoals Theater op de Markt. Het is jammer, maar dat vrije rondtrekken is er niet meer echt bij. Wij met ons circus staan wel dicht bij de rondtrekkende artiesten dan de meeste theatermakers. Die wonen in een kast van een huis, staan op en rijden naar hun werk, waar ze een arme bedelaar spelen. Ik zeg niet dat je armoede gekend moet hebben om het te kunnen spelen, maar ergens is het toch waar. Als je nog nooit gedronken hebt en je moet een dronkaard spelen, dat kan niet. Je moet je kunnen inleven. Een clown die nooit verdriet, nooit armoede gekend heeft, dat is geen clown. Een clown, een circus wordt uit puin geboren. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat wij in armoede willen leven. Al jarenlang ijver ik bij de minister en bevoegde instanties voor subsidies aan het cir-

cus, maar het zijn dovemansgesprekken.'

'In 1996 bestonden wij 25 jaar en met de steun van de stad Mechelen werd dat gevierd. Vlak daarna zijn we naar Reykjavik vertrokken. Wij zijn het eerste Vlaamse gezelschap dat in Reykjavik speelde. In IJsland is daar toen voor de eerste keer een Vlaamse vlag gehesen en dat was boven mijn circus, en ik ben daar trots op. Wij hebben daar eigenlijk de rol van cultureel ambassadeur gespeeld, zonder dat we cultureel ambassadeur waren. De IJslanders waren verbaasd dat we het niet waren. We werden daar onthaald als cultureel ambassadeurs. En nu zijn we het dan echt.'

'Geld brengt dat niet echt op, we hebben nu ook projectsubsidie aangevraagd, omdat we de woonwagens willen behouden. Wij hebben nu om het circus zelf te vervoeren twee vrachtwagens en twee podiumwagens. En dan zijn er de oude zigeunerwagens, ons visitekaartje. Die kunnen alleen maar tegen 25 km per uur voortgetrokken worden. Naar Italië kan niet, want dan moeten we de Brennerpas over. Naar het noorden van Engeland kon wel, maar duurde te lang. Nu zijn er firma's die die wagens kunnen ombouwen, zonder aan het model of de versiering te raken. Dan mogen ze de autoweg op. Het gaat om drie wagens, als we die kunnen ombouwen en we kunnen drie kleine vrachtwagens kopen om die te trekken, dan zouden we daar een eenmalige subsidie voor vragen om in heel Europa het circus compleet te laten zien. Ik schat dat het om een drie miljoen gaat. In feite zijn dat peanuts.'

'Geld. Van de andere kant mag een artiest ook niet te veel geld krijgen, want dan zal zijn werk er onder lijden. Er moet een onzekerheid blijven bestaan. Een artiest moet niet in de